

LAUSUNTO

Helsinki 2.8.2024

Sosiaali- ja terveysministeriö

Viite: VN/15007/2024

Asia: Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveyspoliittinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on yli 240 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäsenenä lähes 70 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Lisätietoja: Edunvalvontapäällikkö Anne Perälähti, anne.peralahti@soste.fi, p. 050 411 1734

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Vertti Kiukas
pääsihteeri

SOSTE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
SOSTE Finlands social och hälsa rf
SOSTE Finnish Federation for Social Affairs and Health

www.soste.fi

SOSTEn lausunto

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että keliakiasta aiheutuvia ylimääräisiä ravintomenoja huomioitaisiin perustoimeentulotuen muina perusmenoina 25 eurolla kuukaudessa. Muutos koskisi 16 vuotta täyttäneitä henkilöitä.

SOSTE kannattaa lakiluonnoksessa esitettyä muutosta tietyin varauksin. Esitetty 16 vuoden ikäraja on perusteltu, koska alle 16-vuotiaille lapsille voidaan myöntää perusvammaistukea keliakiasta johtuvien kustannusten perusteella. Esitys yhdenmukaistaisi keliakiaa sairastavien kohtelun kansallisella tasolla ja yksinkertaistaisi toimeentulotuen hakemista, kun keliakiasta aiheutuviin ylimääräisiin ravintomenoihin voisi saada perustoimeentulotukea eikä niitä tarvitsisi hakea erikseen hyvinvointialueilta täydentävästä toimeentulotuesta. SOSTE kuitenkin muistuttaa, että keliakian lisäksi on muitakin sairauksia, joiden hoidossa ruokavaliohoito on välttämätön ja aiheuttaa lisäkustannuksia. Hyvinvointialueet voivat jatkossakin myöntää keliakiasta ja muista erityisruokavalioista aiheutuvia kustannuksia täydentävänä toimeentulotukena yksilölliseen harkintaan perustuen.

Keliakiasta aiheutuvien ylimääräisten ravintomenojen sitominen toimeentulotukeen saattaa syventää toimeentulotukiriippuvuutta ja toimia joillekin asiakkaille kannustinloukkuna. Esityksellä pystytään tukemaan niitä keliakiaa sairastavia henkilöitä, jotka ovat oikeutettuja toimeentulotukeen. Kaikilla pienituloisilla keliakiaa sairastavilla ei ole kuitenkaan oikeutta toimeentulotukeen, joten he eivät ole myöskään oikeutettuja saamaan korvauksia ravintokustannuksista. Toimeentulotuen ulkopuolelle jäävät usein esimerkiksi opiskelijat, pientä eläkettä saavat, pienipalkkaiset ja vanhempainvapaalla olevat. Suunniteltu lakimuutos lisää siis eriarvoisuutta pienituloisten kesken. SOSTE haluaa muistuttaa, että keliakian ainoa hoitomuoto on ehdottoman tiukka gluteeniton ruokavalio ja hoitomuoto tulee rinnastaa lääkehoitoon. Huonosti hoidettu keliakia altistaa useille lisäsairauksille. Hallituksen tulee valmistella esitys, jolla turvataan myös toimeentulotuen ulkopuolelle jäävien pienituloisten keliakikoiden yhdenvertaiset mahdollisuudet noudattaa gluteenitonta ruokavaliota.

SOSTE pitää esitettyä korvaussumma liian pienenä. 31.12.2015 asti keliakiaa sairastaville maksettiin ilman tulorajaa ruokavaliokorvausta. Vuoden 2025 lopussa ruokavaliokorvauksen määrä oli 23,60 euroa kuukaudessa. Vuoden 2015 jälkeen gluteenittomien erityisruokavaliotuotteiden hinnat ovat nousseet merkittävästi. Keliakialiiton teettämän selvityksen mukaan keliakian hoito aiheuttaa keliakiaa sairastavalle kustannuksia 58 euroa kuukaudessa. SOSTE kannattaa Keliakialiiton esitystä, että korvauksen määrä määrittyisi samalla laskukaavalla kuin kliinisten ravintovalmisteiden erityiskorvausoikeus. Synnyntäisissä aineenvaihduntasairauksissa erityiskorvauksen määrä on 65 %. Tällä laskukaavalla laskettuna keliakiakorvauksen tulisi olla 38 euroa. Lisäksi korvauksen tulisi sitoa indeksiin.

Puutteellinen lausuntoaika

Esityksen lausuntoaika on vain noin kuusi viikkoa, mitä ei voi pitää kohtuullisena loma-aikaan. Lyhyt lausuntoaika ja kiireellinen valmistelu heikentävät lainvalmistelun laatua ja eri tahojen mahdollisuuksia lausua esityksestä. Tämä on huolestuttavaa, kun ollaan tekemässä muutoksia, joilla on merkittäviä vaikutuksia taloudellisesti haavoittuvassa asemassa oleviin ihmisiin.